

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 0. marts 2008

3. udkast

Betænkning

over

Forslag til lov om almen voksenuddannelse og om anerkendelse af realkompetence i forhold til fag i almen voksenuddannelse, i hf-uddannelsen og i uddannelsen til studentereksamen (avu-loven).

1. Ændringsforslag med bemærkninger

Undervisningsministeren har stillet 2 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 24. januar 2008 og var til 1. behandling den 31. januar 2008. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i <> møder.

Høring

Den 24. januar 2008 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 4 skriftlige henvendelser fra:

P. Gug-Kjeldsen, Nakskov,
LVU – Landsforbundet af Voksen og Ungdomsundervisere og
VUC – Lederforeningen.

Deputationer

Endvidere har LVU – Landsforbundet af Voksen og Ungdomsundervisere og VUC - Lederforeningen mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:

Spørgsmål

Udvalget har stillet 14 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at lovforslaget indebærer en reform af voksenuddannelse og skal bl.a. ses i sammenhæng med de an-

befalinger, som Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) påpegede i 2005. Her anbefalede EVA bl.a. bedre muligheder for niveaudeling, og det lægger forslaget op til, og det er V, DF og KF godt tilfredse med, da V, DF og KF tror på niveaudeling i uddannelsessektoren generelt.

Derudover har der inden for de seneste år været en stigning i antallet af unge i alderen 18-25 år, som har søgt om optagelse på Almen Voksenuddannelse (AVU) på voksenuddannelsescentrene, idet der er mange forskellige unge, som har behov for det tilbud, som AVU er.

Der er en del gode grunde til at justere den nuværende struktur. V, DF og KF's medlemmer af udvalget ser forslaget som en naturlig forlængelse af velfærds- og globaliserings aftalens målsætninger og indsats for at sikre, at mindst 95 pct. af en ungdomsårgang afslutter en ungdomsuddannelse.

Med lovforslaget sker der en øget målretning af uddannelsen mod de unge, der har forladt folkeskolen uden at være i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse og en videregående uddannelse. Samtidig giver reformen de modne voksne bedre mulighed for at styrke deres grundlæggende faglige kompetencer med henblik på f.eks. et jobskifte.

Der skabes også mulighed for, at kursisterne som noget nyt kan erhverve en almen forberedelseseksamen, der giver adgang til et HF-forløb. Det hilser V, DF og KF velkommen, da HF er velegnet til at sikre de uddannelsespolitiske målsætninger, som er fastsat af et flertal i Folketinget.

Der foretages samtidig med dette lovforslag en målretning mod indvandrere og efterkommere uden tilstrækkelige dansk kundskaber med henblik på at opkvalificere dem til det danske uddannelsessystem og det danske arbejdsmarked. Det er helt afgørende for V, DF og KF's medlemmer af udvalget, at den enkelte indvander selv gør en indsats, og med dette lovforslag håber V, DF og KF at kunne skabe de nødvendige rammer for en øget opkvalificering af denne gruppe i samfundet.

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurinn og Sambandsflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af: <

Til § 36

1) I den under *nr. 1* foreslåede affattelse af § 6, *stk. 2, litra b*, indsættes efter »prøverne i dansk«: »eller i dansk som andetsprog«.

Ny paragraf

2) Efter § 38 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. I lov om befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v., jf. lov nr. 578 af 9. juni 2006, som ændret ved lov nr. 1224 af 6. december 2006, § 32 i lov nr. 551 af 6. juni 2007, § 3 i lov nr. 559 af 6. juni 2007, § 15 i lov nr. 561 af 6. juni 2007 og § 1 i lov nr. 208 af 31. marts 2008 (Lovforslag nr. L 26, fremsat den 28. november 2007) foretages følgende ændring:

1. I § 2, stk. 1, nr. 8, indsættes efter »voksenuddannelse«: »og om anerkendelse af realkompetence i forhold til fag i almen voksenuddannelse, i hf-uddannelsen og i uddannelsen til studentereksamen (avu-loven)«.

[Konsekvensændring som følge af ny lov med udvidet titel]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Med ændringsforslaget præciseres det, at kravet på at blive optaget på det 2-årige hf også gælder ansøgere, der som alternativ til prøverne i dansk har aflagt avu-prøverne i dansk som andetsprog, jf. lovforslagets § 5, stk. 1, og bemærkningerne hertil

Til nr. 2

Det følger af § 2, stk. 1, nr. 8, i lov om befordringsrabat til uddannelsessøgende i ungdomsuddannelser m.v., at deltagere har ret til rabat ved køb af abonnementskort til befordring med bus, tog og metro i den offentlige servicetrafik, når de deltager i undervisningsforløb efter lov om almen voksen uddannelse.

Som følge af, at lov om almen voksenuddannelse (avu-loven), jf. lovbekendtgørelse nr. 998 af 20. juli 2007, foreslås ophævet og erstattet af en ny lov om almen voksenuddannelse og om anerkendelse af realkompetence i forhold til fag i almen voksenuddannelse og i hf-uddannelsen og uddannelsen til studentereksamen, foreslås det, at § 2, stk. 1, nr. 8, konsekvensændres i overensstemmelse hermed.

Sophie Løhde (V) Britta Schall Holberg (V) Rikke Hvilshøj (V)

Anne-Mette Winther Christiansen (V) nfm. Troels Christensen (V) Martin Henriksen (DF) fmd.

Marlene Harpsøe (DF) Henrik Rasmussen (KF) Malou Aamund (V) Christine Antorini (S)

Carsten Hansen (S) Kim Mortensen (S) Julie Rademacher (S) Pernille Vigsø Bagge (SF)

Nanna Westerby (SF) Marianne Jelved (RV) Johanne Schmidt-Nielsen (EL)

Ny Alliance, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Tjóðveldisflokkurin og Sambandsflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	47	Ny Alliance (NY)	3
Socialdemokratiet (S)	45	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Dansk Folkeparti (DF)	25	Siumut (SIU)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	23	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	17	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2
Enhedslisten (EL)	4		

Oversigt over bilag vedrørende L 56

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsresumé fra, undervisningsministeren
2	Kopi af LVU's høringssvar til Undervisningsministeriet
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Endelig tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Henvendelse af 19/2-08 fra P. Gug-Kjeldsen, Nakskov
6	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
7	Henvendelse af 6/2-08 fra LVU
8	Henvendelse af 12/3-08 fra VUC
9	Henvendelse af 11/3-08 fra LVU
10	1. udkast til betækning
11	2. udkast til betækning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 56

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om ministerens kommentarer til LVU's høringssvar, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om, hvorfor der ikke længere skal undervises på tre niveauer i it, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om sikring af tilstrækkelig undervisningstid i forlængelse af ændring i niveaudeling, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvorfor lovforslaget ikke indeholder muligheden for mentor- eller tutorordninger, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om sikring af undervisningstiden svarer til kursisternes faglige og sociale forudsætninger, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om overgangen til undervisningstid i stedet for vejledende time-tal, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om lokalt tilpassede forsøgsfag, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om fortsat udvikling af fagrækken, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om, hvorfor lovforslaget ikke tager stilling til at styrke lærernes pædagogiske kvalifikationer, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm. om, hvorfor lovforslaget ikke lægger vægt på at sikre undervis- serne de fornødne voksenpædagogiske kvalifikationer, til undervis-

- ningsministeren, og ministerens svar herpå
- 11 Spm. om kommentar til henvendelsen af 20/2-08 fra P. Gug-Kjeldsen, Nakskov, til undervisningsministeren og ministerens svar herpå
- 12 Spm. om kommentar til henvendelsen af 6/2-08 fra LVU, til undervisningsministeren og ministerens svar herpå
- 13 Spm. om kommentar til henvendelsen af 12/3-08 fra Lederforeningen for VUC, til undervisningsministeren
- 14 Spm. om kommentar til henvendelsen af 11/3-08 fra LVU, til undervisningsministeren og ministerens svar herpå

Nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål og svar er optrykt efter ønske fra S.

Spørgsmål 3:

Lovforslaget placerer avu centralt i forhold til realiseringen af 95 pct.-målsætningen. Dele af målgruppen, som er de sidste 15 pct., der mangler for at nå regeringens mål, er meget tung, både fagligt og socialt. I praksis indebærer dette et behov for at sikre en fleksibel tilrettelagt undervisning, der tager højde for kursisternes langsommere indlærings tempo og også en øget indsats for at fastholde kursisterne. Med lovforslaget opgraderes trin 2 til niveau D, dvs. at der kommer et endnu større spring fra niveau G til niveau D, end tilfældet er i dag mellem trin 1 og 2. Hvordan vil ministeren sikre, at undervisningen kan tilrettelægges med tilstrækkelig undervisningstid, således at kursisterne kan klare dette niveau-spring?

Svar:

Som det fremgår af lovforslaget, indebærer reformen, at en række fag i modsætning til i dag, hvor de fleste fag udbydes på to eller tre niveauer, udbydes på 5 niveauer, dvs. basisniveau, og niveauerne G, F, E og D.

Fagenes niveauer vil tilsammen have samme eller højere timetal, som før reformen, hvilket vil have betydning for den kursist, der starter på basisniveau og afslutter faget på højeste avu-niveau. Som eksempel kan nævnes, at dansk efter de gældende regler har 90 timer på G-niveau og 180 timer på E-niveau, fordelt på 2 moduler, eller i alt 270 timer á 60 minutter. Hertil kommer 67,5 timer på de institutioner, der som forsøg har udbudt dansk på basisniveau. Efter reformen vil der være 75 timer på basisniveau, som bliver et obligatorisk udbud, samt 105 timer på niveau G, og 60 timer på hvert af de følgende niveauer F, E og D, eller i alt 360 timer.

Netop for at tilgodese kursister med meget svage forudsætninger bliver flere fag således udvidet med et basisniveau; det gælder dansk, dansk som andetsprog og matematik.

Som det fremgår af mit svar på spørgsmål 1, er det desuden erfaringen, at institutionerne ikke efterspørger højere timetal, men snarere udbyder færre timer end det gældende vejledende timetal.

Både efter de gældende regler og efter lovforslaget skal uddannelsesinstitutionen vurdere, om den enkelte kursist kan optages på et bestemt fag på et givet niveau. Hvis en ansøger vurderes at have for svage forudsætninger for at kunne følge et avu-fag på laveste niveau, skal der henvises til andre tilbud, der vil kunne imødekomme den pågældendes behov, fx forberedende voksenundervisning.

Spørgsmål 4:

Brugen af mentorer på f.eks. erhvervsuddannelserne har vist at have en positiv effekt i form af at fastholde eleverne. Hvad er begrundelsen for, at lovforslaget ikke indeholder elementer som mentor og tutorordninger, der kan understøtte arbejdet med at fastholde kursisterne og dermed sikre en gennemførelse af uddannelsen?

Svar:

Jeg er enig i, at visse kursister har behov for en særlig opmærksomhed og støtte for at kunne fastholdes i uddannelsen.

Ministeriet arbejder med at fremme og udbrede brugen af mentorer, og der foregår forskellige forsøg inden for en række uddannelser, blandt andet med støtte af ministeriet.

En formaliseret mentorordning vil ikke altid være relevant for kursister med et enkelt eller få fag. Lovforslaget nævner en række andre forskellige tiltag, der synes velegnede som støtte til voksne personer i et enkeltfagssystem.

Lovforslaget omfatter således flere strategier til at sikre gennemførelse. Blandt disse kan nævnes:

Udbygning af muligheden for fag på basisniveau.

Målretning mod tosprogede uden tilstrækkelige danskundskaber. Dansk som andetsprog ophøjes til kernefag, som udbydes på alle niveauer, og udbuddet bliver dermed en parallel til dansk.

Der vil blive udarbejdet selvstændige læreplaner for hvert niveau med klare mål og faglige krav, og uddannelsen kan udbydes og tilrettelægges på nye overskuelige og fleksible måder. En række af fagene bliver tilrettelagt og udbudt på niveauerne basis, G, F, E og D, og der indføres adgang til at udbyde fag i mindre elementer (fagelementer).

Der vil ske en systematisering af den løbende, interne evaluering, så den enkelte kursist får et klart billede af egne styrker, svagheder og fremskridt, og der vil ske en løbende evaluering af undervisningen.

Hertil kommer kravet om, at institutionen skal fastsætte et sæt regler om aktiv faglig deltagelse i undervisningen og orden; herunder vil institutionen kunne fastsætte regler om mødepligt. Endvidere fastsætter institutionen regler om konsekvenser for kursister, der ikke overholder reglerne om aktiv deltagelse og orden.

Der skal ske en personlig vejledning af den enkelte kursist i forbindelse med optagelsen og gennemførelsen, og der skal tilbydes uddannelses- og erhvervsvejledning. Vejledningen kan gives i form af mentorlignende ordninger.

Der er som nævnt ikke foreslået særskilte bestemmelser om mentor- eller tutorordninger, men institutionerne kan og bør etablere lignende ordninger i fornødent omfang.

Som led i implementeringen, jf. afsnit 3.8 i de almindelige bemærkninger, er det i øvrigt hensigten at iværksætte udviklingsarbejder, der kan understøtte fornyelsen og udviklingen af uddannelsen. Udviklingsarbejderne vil blandt andet omfatte udvikling af strategier til at sikre øget gennemførelse, herunder øget målretning af vejledning i forhold til den enkelte kursists behov.

Spørgsmål 5:

De tildelte taxametre på avu-området kræver relativt store hold, der dels er vanskelige at etablere i de geografiske yderområder og dels vanskelige at undervise, når kursistforudsætninger socialt og fagligt er mindre gode. Hvordan vil ministeren sikre, at kursisterne tildeles undervisningstid svarende til faglige og sociale forudsætninger?

Svar:

Når en person optages på avu, skal institutionen sikre, at kursisten placeres på det niveau, der passer til den pågældendes forudsætninger. En kursist skal derfor ikke optages på et niveau, som ikke svarer til den pågældendes forudsætninger. Det betyder fx, at en kursist, der ønsker et F niveau i dansk, placeres på basisniveau, hvis den pågældendes forudsætninger svarer til dette.

Institutionen har imidlertid vide rammer for at organisere undervisningen. Det betyder bl.a., at institutionen kan danne hold, der rummer undervisning på flere niveauer, såfremt det er hensigtsmæssigt.

Spørgsmål 6:

Med forslaget afløses vejledende timetal med begrebet »uddannelsestid«. Af lovforslagets bemærkninger fremgår følgende: »Uddannelsestiden er den tid, en kursist deltager i forskellige former for lærerstyret undervisning og øvrige aktiviteter, der er organiseret af institutionen til realisering af det enkelte fags mål, herunder faglig og metodisk vejledning.« Deler ministeren den frygt, at et så bredt defineret begreb som undervisningstid kan medføre øget brug af f.eks. lærerfri undervisning, som det kendes fra erhvervsskolerne og medføre en betydelig fare for øget frafald, hvis man i højere grad overlader kursisterne ansvaret for egen læring, uden at de har kompetencerne til at kunne tage vare på egen læringsproces. Hvordan vil ministeren sikre, at svage kursistgrupper får den tilstrækkelige undervisningstid, og hvordan vil ministeren sikre, at kursisterne får nok faglig undervisning, at de kan opfylde de krav, der stilles til dem?

Svar:

Der er ikke tale om, at kursisternes ansvar for egen læring øges med forslaget. Kursisternes samlede uddannelsestid vil altid være lærerstyret, uanset på hvilken måde undervisningen er tilrettelagt. Der henvises endvidere til mit svar på spørgsmål 1 og 5.

Spørgsmål 7:

Med lovforslaget bortfalder muligheden for lokalt tilpassede forsøgsfag, som hidtil har betydet, at VUC'erne kunne tilpasse faguddbuddet til lokale ønsker om særligt tilrettelagt undervisning efter virksomhedernes behov og efteruddannelse af kortuddannede. Et eksempel herpå kunne være fag som pædagogik og edb på niveau E. Hvordan vil ministeren sikre, at fagrækken dækker de behov, som efterspørges lokalt i forbindelse med med efter- og videreuddannelse af kortuddannede?

Svar:

Med reformen tydeliggøres almen voksenuddannelses profil som almen uddannelse for voksne målrettet den befolkningsgruppe, der har afsluttet folkeskolen med så svage grundlæggende forudsætninger, at de ikke er i stand til at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse.

Behovet for mere specifik efter- og videreuddannelse af kortuddannede og behovet for særligt målrettede kurser dækkes på anden vis, fx gennem arbejdsmarkedsuddannelserne.

Spørgsmål 8:

Hvordan vil ministeren sikre en fortsat udvikling af fagrækken, således at avu også fremover vil være et tidssvarende undervisningstilbud? Den fagrække, der præsenteres i lovforslaget er netop et resultat af en længere udvikling, hvor forsøgsfag har haft en afgørende betydning for udviklingen af nye fag. Vil ministeren gøre noget for at sikre, at denne udvikling fastholdes, og mener ministeren ikke, at kvaliteten af de udbudte fag kan sikres, ved at undervisningsministeriet fortsat godkender forsøgsfag?

Svar:

Med lovforslaget er der sikret mulighed for fortsat udvikling af nye fag. Som det fremgår af § 23, vil der kunne iværksættes forsøgs- og udviklingsvirksomhed, herunder med sigte på en eventuel

udvidelse af fagrækken. Efter § 7 vil det endvidere være muligt at foretage en permanent udvidelse af fagrækken.

Spørgsmål 9:

Hvad er baggrunden for, at lovforslaget ikke tager højde for at styrke lærernes pædagogiske kvalifikationer til arbejdet med undervisning af unge og voksne, når det nu er besluttet at stille krav til lærernes kvalifikationer?

Svar:

Med Avu-reformen indføres kvalifikationskrav i form af læreruddannelse med linjefag eller tilsvarende forudsætninger i de fag, der undervises i.

I læreruddannelsen integreres pædagogik, didaktik og faglighed. Læreruddannelsen udruster lærere med forudsætninger, der tilgodeser kvalifikationsbehovet for lærere ved almen voksenuddannelse i forhold til teoretisk og praktisk viden om undervisning.

Læreruddannelsen giver den studerende mulighed for at specialisere sig i undervisning af de ældste elever. Som supplement til uddannelsen kan uddannelsesinstitutionen endvidere tilbyde de studerende kurser i undervisning af voksne og i andre emner og aktiviteter, der peger mod lærernes arbejdsområder. Der kan henvises til læreruddannelseslovens § 7, stk. 2, 1. pkt. (lov nr. 579 af 9. juni 2006).

Spørgsmål 10:

Lovforslaget præciserer, at avu skal udbydes i et voksenpædagogisk miljø, men hvorfor lægges der så ikke i samme grad vægt på at sikre underviserne de fornødne voksenpædagogiske kvalifikationer? F.eks. er det ikke længere muligt at tage uddannelse i voksenpædagogik på læreruddannelsen.

Svar:

Med Avu-reformen indføres kvalifikationskrav i form af læreruddannelse med linjefag eller tilsvarende forudsætninger i de fag, der undervises i.

Eventuelle yderligere behov for at styrke avu-læreres voksenpædagogiske kvalifikationer, bør varetages gennem den løbende efteruddannelse, som institutionerne selv forvalter.

Der henvises endvidere til mit svar på spørgsmål 9.